

1.01 Izvirni znanstveni članek

UDK 727:373.3/.5(497.451Ig)"1945/1965"

Prejeto: 18. 12. 2017

Jelka Piškurić

dr., znanstvena sodelavka, Študijski center za narodno spravo, Tivolska 42, SI-1000 Ljubljana
E-pošta: jelka.piskuric@scnr.si

Od stare do nove šole na Igu

IZVLEČEK

Prispevek predstavlja problematiko gradnje šolske infrastrukture v času socializma. Po koncu druge svetovne vojne je bilo treba najprej obnoviti v vojni uničena šolska poslopja. Ko je začelo število prebivalcev naraščati, so se začele večati tudi njihove potrebe. Eno od področij, kjer se je to pokazalo, so bile premajhne in slabo opremljene šole. Še posebno na podeželju so bile te potrebe izrazite, saj jih je bilo zaradi pomanjkanja finančnih sredstev težko zadovoljiti. Z reorganizacijo šolske mreže je na gradnjo nove infrastrukture vplivala tudi šolska reforma. Lokalne skupnosti so vložile veliko naporov, da so prišle do novih šolskih objektov; finančna sredstva so prispevali posamezniki, lokalna skupnost, podjetja in občina. V prispevku je prikazano, kako so se obnove in gradnje nove šole lotili na Igu.

KLJUČNE BESEDE

Ig, osnovna šola, šolsko poslopje, 1945–1965, socializem, gradnja

ABSTRACT

FROM THE OLD TO THE NEW SCHOOL BUILDING AT IG

The article presents the problem concerning the construction of school infrastructure in socialism. After the end of the Second World War, the first priority was to rebuild demolished school buildings. The increasing number of population also entailed their growing needs. One of the ways in which these manifested was overcrowded and ill-equipped schools. Due to lack of funds, such needs were particularly hard to address in rural areas. With the reorganization of the school network, the education reform also had an impact on new school infrastructure. Local communities invested enormous efforts in building new school facilities, with financial contributions from individuals, local community, companies, and the municipality. The article describes the restoration of the old school building and the construction of a new one at the settlement of Ig.

KEY WORDS

Ig, primary school, school building, 1945–1965, socialism, construction

sti so morale zato vložiti veliko naporov, da so prišle do novih šolskih objektov, kasneje pa tudi do druge pripadajoče infrastrukture.

Dvajset let po koncu druge svetovne vojne je Ig le dobil novo šolo. Čeprav je v lokalno okolje prinesla veliko spremembo, se je kmalu izkazalo, da načrti niso bili zastavljeni dolgoročno. Že ob izgradnji nova šola ni v celoti pokrila prostorskih potreb, saj je pouk potekal tako v stari kot v novi šoli. Čez nekaj let so se prostorske težave znova pojavile. Še naprej je bila težava pomanjkanje prostora za športno vzgojo in rekreacijo. Deloma so to potrebo pokrili leta 1971, ko so ob šoli odprli novo asfaltirano igrišče. Telovadnico so začeli graditi šele leta 1979, končali pa maja 1981.¹⁰⁵ Zgrajena je bila s sredstvi samoprispjevka ljubljanskih občin.¹⁰⁶ Že v sedemdesetih letih se je zaradi naraščajočega števila otrok prostorska stiska ponovno pokazala. Nadaljevala se je v osemdeseta leta, tudi zaradi povečanega priseljevanja na Ig. Ob koncu osemdesetih let, nekoliko več kot dvajset let po izgradnji nove šole, se je število učencev tako povečalo, da je bil ponovno uveden dvoizmenski pouk.¹⁰⁷

Modernizacijski napredek po drugi svetovni vojni, ki se je kazal kot ekonomski, socialni in kulturni razvoj, je v podeželske kraje prihajal počasi. Kljub temu se je kakovost življenja na podeželju izboljševala, in to ne samo z višanjem življenjskega standarda, temveč tudi z novimi infrastrukturnimi projekti. V tem prispevku je bila predstavljena pot do nove šole, enega od zelo pomembnih javnih servisov. Gledano s časovne distance, pot do tega cilja ni bila lahka in načrti mogoče res ne dolgoročni, vendar je nova šola v kraj prinesla spremembo, lahko rečemo tudi napredek, pogoji šolanja za naslednje generacije pa so se bistveno spremenili. Kot taka je bila šola nedvomno dosežek socialistične modernizacije.

VIRI IN LITERATURA

ARHIVSKI VIRI

SŠM – Slovenski šolski muzej
Dokumentacijska zbirka, mapa OŠ Ig.

ZAL – Zgodovinski arhiv Ljubljana
SI ZAL LJU 78, Občinski ljudski odbor Ljubljana Rudnik
SI ZAL LJU 80, Skupščina občine Ljubljana Vič-Rudnik
SI ZAL LJU 460, Osnovna šola Ig.

¹⁰⁵ Bučan, *Kratka zgodovina OŠ Ig*, str. 8.

¹⁰⁶ Med letoma 1971 in 1981 je pet ljubljanskih občin izglasovalo tri skupne samoprispjevke za izgradnjo vrtecev, osnovnih šol, športnih dvoran, zdravstvenih ustanov in domov za starejše občane. Več o tem gl. Piškurič, *Hiše, vrtci*, str. 99–101.

¹⁰⁷ Uršič, *50 let OŠ Ig*, str. 7.

LITERATURA

- Bučan, Aleš: *Kratka zgodovina OŠ Ig. Mostiščar, glasilo občine Ig* 22, 2016, št. 2, str. 8.
- Dogovor o temeljih družbenega plana občine Ljubljana Vič-Rudnik za obdobje 1981–1985. Družbeni plan občine Ljubljana Vič-Rudnik za obdobje 1981–1985.* Ljubljana: Skupščina občine Ljubljana Vič-Rudnik, 1981.
- Gabrič, Aleš: *Šolska reforma 1953–1963.* Ljubljana: Inštitut za novejšo zgodovino, 2006.
- Gabrič, Aleš: *Šolska reforma. Slovenska novejša zgodovina. Od programa Zedinjena Slovenija do mednarodnega priznanja Republike Slovenije 1948–1992* (ur. Jasna Fischer idr.). Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005, str. 1035–1038.
- Gestrin, Ferdo: *Svet pod Krimom.* Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Škuc, 1993.
- Jenko, Barbara: *Kronika Iga 1945–55.* Diplomsko naloga. Ljubljana: Filozofska fakulteta, 1990.
- Okoliš, Stane: *Iz zgodovine šolstva na Igu. Krim odmev bo dal. Zbornik občine Ig 2002* (ur. Miha Preinfalk). Ig: Občina Ig, 2002, str. 135–153.
- Piškurič, Jelka: *Hiše, vrtci, šole, ceste, Gradnja v občini Ljubljana Vič-Rudnik. Kronika* 65, 2017, št. 1, str. 95–108.
- Prinčič, Jože: *Načela gospodarske politike v prvi petletki. Slovenska novejša zgodovina. Od programa Zedinjena Slovenija do mednarodnega priznanja Republike Slovenije 1948–1992* (ur. Jasna Fischer idr.). Ljubljana: Mladinska knjiga, 2005, str. 881–883.
- Uršič, Nataša: *50 let OŠ Ig skozi oči dolgoletne ravnateljice mag. Stanke Rebolj. Mostiščar, glasilo občine Ig* 22, 2016, št. 5, str. 7–8.

S U M M A R Y

From the old to the new school building at Ig

The article presents the problem concerning the construction of school infrastructure in socialism. After the end of the Second World War, the first priority was to rebuild demolished school buildings. The growth in population also entailed their growing needs. One of the ways in which these manifested was overcrowded and ill-equipped schools. Due to lack of funds, such needs were particularly hard to address in rural areas across Slovenia. The article describes how this issue was addressed on a representative example of Ig, a settlement on the southern brink of the Ljubljana Marshes.

During the Second World War, Ig's school was

burned down and all its furnishings destroyed. Due to limited funding, the restoration of the school building was delayed until 1953. In the years immediately following the war, the education system was strongly influenced by the new socio-political conditions. However, even though the political pressure on all areas of life somewhat lessened during the 1950s, the League of Communists still wanted to maintain control over youth education. The envisaged school reform aimed at unifying different education models and making education accessible to all social strata.

With the reorganization of the school network, the school reform also had an impact on new school infrastructure. At the end of the 1950s, the authorities gradually began to organize a comprehensive eight-year primary school in rural areas, for which the existing infrastructure no longer sufficed. Local communities invested enormous efforts in constructing new school buildings, followed by other related facilities. With its old school building no longer hav-

ing adequate capacities to accommodate the increasing number of schoolchildren, the settlement of Ig committed to building a new one as well. Being the biggest settlement in the area at the foot of Mt. Krim made Ig not only the natural centre for the neighbouring villages and the hilly hinterland of Mokrec but also the seat of the new comprehensive eight-year primary school, the second one to be founded in the then district of Ljubljana Rudnik. The construction of the new school building was sluggish as it was based on limited funding contributed by individuals, the local community, businesses, and the municipality. However, as soon as it was completed at the end of 1965, the school was already too small to satisfy the spatial needs so that instructions took place both in the old and the new buildings. The predominant part of the generations that grew up during the 1960s, 1970s, and 1980s remember having attended lower grades in the old school building and higher grades in the new one